

28. celostátní akviziční seminář

10. října 2019 v Havlíčkově Brodě

28. celostátní akviziční seminář se uskutečnil od 11 hodin v budově Staré radnice v Krajské knihovně Vysočiny. Úvodní slova semináře tradičně patřila PhDr. Markétě Hejkalové, ředitelce 29. podzimního knižního veletrhu a Ing. Jitce Hladíkové, ředitelce Krajské knihovny Vysočiny. Za sekci akvizice SDRUK, jejíž předsedou je Mgr. Daniel Bechný, se moderování akce ujala Mgr. Anděla Prchlíková ze Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje.

1. BLOK 11:00–12:00

DDA jako další způsob akvizice literatury v Knihovně AV ČR

Kateřina Polomská, Knihovna AV ČR, v. v. i.

Knihovna AV ČR, v. v. i., je veřejnou výzkumnou institucí a její oddělení akvizice má na starost nákup a výběr českých a zahraničních tištěných monografií a periodik, českých a zahraničních elektronických knih dle profilu fondu knihovny. Nákupy e-knih se v KNAV rozhodli v říjnu 2018 rozšířit o novou metodu Demand driven acquisition (DDA) od firmy ProQuest. Jde o agregátorskou platformu a moderovanou verzi. V současnosti se jedná o významný nástroj akvizice, který doplňuje ostatní způsoby nákupu publikací a stává se jedním z důležitých pilířů akvizice informačních zdrojů do fondu KNAV.

Doporučujeme k prostudování článek přednášející v následujícím odkazu:

https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/nova-sluzba-knav-demand-driven-acquisition/

Akviziční výjezdy MKP do zahraničí

Michael Fiala, Městská knihovna v Praze

Akvizice knih v MKP pracuje s rozpočtem na nákup knih 16–20 mil. Kč. V roce 2018 bylo pořízeno cca 100.000 nových knihovních jednotek. Cizojazyčná literatura v MKP je doplňována pomocí darů, nákupu, grantů a PV. V roce 2018 získali 5 500 svazků (z toho 3 000 nakoupili za cca 700 tis. Kč). Akviziční zahraniční výjezdy slouží k nákupu knih na veletrhu, ale i k návštěvám přidružených literárních akcí a návštěvám knihoven. Přednášející představil 4 inspirativní zahraniční výjezdy, které osobně absolvoval v posledních 2 letech:

- Bologna Children's Book Fair 2018 - největší knižní veletrh se zaměřením pro děti v Evropě,
- Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie 2018 - největší knižní veletrh v Polsku,
- Leipziger Buchmesse 2019 - druhý největší veletrh v Německu,
- Frankfurter Buchmesse - největší knižní veletrh na světě.

Akvizice publikací pro uživatele se zrakovým postižením

Michaela Hanousková, Masarykova univerzita

Univerzitní knihovna pro studenty se specifickými nároky ([Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky](#) MU) je od roku 2000 speciální knihovnou, zřízenou MU jako součást knihoven MU s funkcí veřejné knihovny a digitálního i hmatového vydavatelství. Služby poskytují nejen slabozrakým, ale i uživatelům nevidomým, s poruchou jemné motoriky rukou a jiných znevýhodnění. Potřeba speciálních formátů odborných publikací pro zrakově postižené mimořádně ztěžuje akvizici. Elektronické kopie tvoří hlavní část fondu. Akvizice elektronických zdrojů prakticky znamená, že si publikace musí vyrobit. Další a stěžejní částí fondu jsou hmatové tisky. Zajímavá je třetí část fondu – tzv. hybridní knihy (multimediální dokumenty pro sluchově i zrakově postižené). V prezentaci byly rozebrány statistiky složení fondu, objemu digitalizace, upřesněna legislativa a způsob financování služeb. Pro interní čtenáře jsou služby zdarma, pro externí čtenáře zpoplatněny. Partnery knihovny jsou Nakladatelství MU a analogická pracoviště jiných VŠ, fakultní ediční střediska, jednotliví vyučující, externí nakladatelé a jednotliví autoři.

2. BLOK 12:20–13:15

Nákup knih na MENDELU veřejnou zakázkou – přehled od roku 2016

Vladimíra Perlová, Mendelova univerzita v Brně

Vedoucí [ústřední knihovny](#) (ÚVIS) navázala na příspěvek z minulého akvizičního semináře 2016 a prezentovala úspory a metody, které vznikají tím, že nakupují veřejnou zakázkou. Princip nákupu na MENDELU je stále stejný, od září 2019 byla zrušena povinnost vložit nabídku ověřenou elektronickým podpisem a upraveny obchodní podmínky. Ze získaných dat modulu Veřejné zakázky jsou schopni vyčíslit každoroční úspory. Úsporou vyjádřenou v částkách i procentech vypočítávají pomocí vzorečku: předpokládaná hodnota zakázky – (vysoutěžená hodnota zakázky + předpokládaná hodnota knih, na které nebyla podána nabídka). V MENDELU nesoutěží vše, v odůvodněných případech nakupují i přímým nákupem. Modul Veřejné zakázky na nákup knih a časopisů splňuje všechny formální náležitosti pro nákupy financované z evropských strukturálních fondů. Na MENDELU se nákup kombinací veřejné zakázky (z důvodu doložené úspory) a přímého nákupu osvědčil.

Textová analýza záznamů kvalifikačních prací

Antonín Pokorný, Knihovna Univerzity Palackého v Olomouci

Na UPO s 8 fakultami je velký rozptýl oborů (cca 100 kateder a ústavů, 270 studijních programů, 2 000 akademiků, 20 000 studentů). Pro zlepšení akvizice a získávání relevantnějších podkladů pro akvizici (požadavky a podklady od fakult nestačí) se v knihovně rozhodli vytvořit vlastní systém a využít a vyselektovat data z bibliografických záznamů závěrečných kvalifikačních prací UPO ve STAGu (anotace, klíčová slova, seznam doporučené literatury). Na jaře 2019 analyzovali pomocí algoritmů a zdrojového kódu statistického softwaru R získaná data z filozofické fakulty za rok 2017–18 (cca 1 100 prací). Výstup exportovaný do Excelu poskytuje akvizitérům slovní spojení podle počtu výskytů. Na jeho základě se snaží doplňovat fond. Zda systém funguje, budou moci zhodnotit až po delším fungování. Jsou rozhodnuti pracovat na prezentaci výsledků, systém dál rozvíjet a rozšířit o další fakulty a časové úseky.

Projekt Cizojazyčná literatura jako základ systematického doplňování knihovních fondů

Tomáš Kubíček, Moravská zemská knihovna v Brně

Problematika práce s cizojazyčnou literaturou v knihovnách se dostala do koncepčních vládních materiálů v Koncepti rozvoje knihoven ČR na léta 2011–2015. Koncepte v jedné ze svých priorit stanovila akvizici knihovních fondů pro potřebu rozvoje jazykových dovedností obyvatel a v jazycích národnostních a etnických menšin. Po provedení průzkumu zájmu knihoven o práci s cizojazyčnou literaturou se v letech 2011–2015 z prostředků Ministerstva kultury podařilo realizovat pilotní projekt doplňování zahraniční literatury do fondů knihoven v ČR a v letech 2014–2015 proběhl 2. ročník projektu. Byl nastaven systém 54 regionálních center ve všech správních krajích, která budou spravovat tyto akvizice. Garantem projektu je Moravská zemská knihovna v Brně. Ředitel MZK v prezentaci poskytl údaje z průzkumu doplňování cizojazyčné literatury 2013, z analýzy výpůjček knih získaných v projektu CJL za léta 2016 a 2017 a z průzkumu zájmu čtenářů. Na základě uvedených zjištění je založena i příprava metodiky pro práci s cizojazyčnou literaturou. Připravovaná metodika by měla knihovníky navést jak a na jakých principech budovat fond zahraniční literatury v knihovně.

3. BLOK 14:00–14:30

V komerčním bloku se tradičně představilo několik partnerů z řad nakladatelů a dodavatelů dokumentů do knihoven:

Fortuna Libri, nakladatelství, které knihám rozumí

Hedvika Křišťová Mojžíšová, Fortuna Libri Publishing s.r.o.

Nakladatelství s téměř 30letou tradicí na knižním trhu nabízí pestrou žánrovou paletu knižních titulů. Preferuje současné české autory, ale nezapomíná ani na překladovou literaturu. Paní ředitelka nejprve zmínila historii nakladatelství a pak podrobně představila produkci nakladatelství (romány pro ženy, historické romány, dětské knihy, 3D knihy s virtuální realitou, praktické příručky, populárně naučnou literaturu – zdraví, historie, kuchařky, vztahy, pro milovníky zvířat) a chystané tituly.

Knihovnám nakladatelství nabízí slevu 40 % z maloobchodní ceny.

Na stránkách www.fortunalibri.cz si stačí vybrat knihy a seznam titulů a fakturační údaje zaslat na email: trousilova@fortunalibri.cz.

Význam a udržateľnosť tradičnej distribúcie literatúry v súčasnosti

Jozef Gross, SLOVART-G.T.G

Pan Gross si na úvod pripravil a okomentoval zaujímavé štatistické údaje z oblasti evropského knižného trhu vo forme grafov a tabulek: porovnaní predaja v roku 1989 vo "východnom bloku", objem predaných kníh v Európe 2006–2016, objem predaných i vydaných kníh v Európe podľa zemí, rozdelenie predaných titulov podľa zamereňia, predaj podľa typu nosiča atď. Európa si drží v rámci knižného priemyslu silnú pozíciu: 7 z 10 svetových vydavateľských skupín sídli v Európe, najdôležitejšie svetové veľtrhy sa konajú v Európe. Do toho vstupujú distribútori, ako je práve spoločnosť [SLOVART-G.T.G., s.r.o.](http://SLOVART-G.T.G., s.r.o) Okrem dodávania odborné zahraničnej literatúry (tištene kníh, elektronické kníh, periodika) bez obmedzení zemí pôvodu, vydavateľstiev a dát vydania, firma zaisťuje rešerše, výstavy a prezentácie odborných publikácií. Spoločnosť ponúka "akciové/zvýhodnené" ceny nových titulov, osobný prístup, rýchlosť vyřízení požiadaviek.

Kontakt: jozef.gross@slovar-tgt.sk

Představení nakladatelství Masarykovy univerzity, struktura produkce, digitální čítárna Munispace, novinky

Marek Konečný, Munipress

Nakladatelství Masarykovy univerzity Munipress je jedním z nejvýznamnějších odborných nakladatelství v České republice. Každý rok vydá více než 400 titulů odborných a populárně naučných knih; vydává také 54 odborných časopisů. Plní funkci vydavatelství Masarykovy univerzity a zároveň vydává knihy tuzemských i zahraničních autorů, kteří na univerzitě nepůsobí. Zaměřuje se na odbornou literaturu, a to vědeckou i populárně naučnou. Rukopisy všech publikací procházejí recenzním řízením, takže v nakladatelství ručí za jejich odbornou kvalitu a důvěryhodnost. V produkci nakladatelství jsou prodejné, neprodejné a elektronické openspace dokumenty. Pan Konečný představil digitální čítárnu MU [Munispace](#) (s cca 800 elektronickými tituly).

Pro knihovny jsou jistě zajímavé dva chystané projekty:

- distribuce neprodejných titulů přes [Munishop](#),
- zpřístupnění dat z Munispace pro knihovny.

4. BLOK 14:45–15:30

Akviziční portál Team library

Martin Lipert, Team library

[Akviziční portál](#) firmy Team library je alternativním nástrojem pro akvizitery. Časově i procesně jim usnadňuje aktualizaci knihovního fondu, výběr a nákup knih na jednom místě. Agreguje české nejvýznamnější distribuce do jednoho katalogu (v současnosti 7 dodavatelů) a usnadňuje např. vyhledávání titulů napříč celým trhem, analytické přehledy, kontrolu již zakoupených titulů přímo v katalogu, rozpočtů, interní komunikaci a mnoho dalšího. Aplikace je plně webová, nezávislá na jakémkoli knihovním systému a zdarma k dispozici pro všechny knihovny.

Pan Lipert přijel, aby představil koncept, jak v Team library vidí akvizici na základě 2leté zkušenosti. Zamyslel se nad multiplicitním výskytem jednotlivých titulů v nabídce e-shopů a distribucí, půjčovností titulů na základě analýzy dat z knihoven na systému Koha a nad zjednodušením cesty od požadavků čtenářů na nákup publikací přímo k akvizitérovi. Portál proto kromě jiného nabízí zabudovaný obousměrný proces doporučování chtěných knih ze strany uživatelů, sbírání informací skrz celou knihovnu, ušetření administrativy, urychlení zpracování. Snaží se směřovat knihovnu, aby efektivněji pracovala se svým časem.

Akviziční modul Cent'ák

Jiří Šilha, Tritius Solutions a.s.

[Cent'ák](#) (zkratka centrální akvizice) optimalizuje a usnadňuje nákupy knih pro knihovny. Centrální akvizice respektuje nasmlouvané obchodní podmínky mezi knihovnou a distributorem a objednávky i faktury jsou vždy přímo mezi knihovnou a distributorem. Zapojení distributorů (v současnosti 2 distributorů – Euromedia, Albatros) poskytují výhodné základní obchodní slevy pro všechny knihovny. Toho mohou využít zejména malé knihovny, které nemají nasmlouvané vlastní obchodní podmínky.

Pan Šilha přijel na seminář se zásadní informací, že modul Cent'ák se již stal součástí knihovního systému Tritius a díky sjednocení uživatelského prostředí je umožněna jednodušší akvizice na základě přímého propojení knihovního systému se systémem distributorů. V současnosti ve firmě jedná s dalšími distributory. Ukázal funkce Cent'áku, práci s košíkem, možnost zadávání jednotlivých lokací už při objednávce. Cent'ák je k dispozici v rámci systému Tritius zdarma.

5. 15:15–16:00 Diskuze, závěr

Na závěr semináře Mgr. Bechný poděkoval pořadatelům z KKV, všem přítomným a přednášejícím za účast. Připomněl, že systém konání seminářů bude bienální (další až v roce 2021). Ing. Hladíková všechny pozvala na tradiční Listování a 29. podzimní knižní veletrh s bohatým doprovodným programem.

zpracovala:

Bc. Denisa Szaffnerová, vedoucí oddělení doplňování a zpracování fondu

[Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem](#)

szaffnerova@svkul.cz

Shrnutí zajímavých odkazů k tématům semináře:

POLOMSKÁ, Kateřina. *Nová služba KNAV – Demand-driven acquisition. Informace [online]. 2019, č. 2 [cit. 2020-01-27]. ISSN 1805-2800. Dostupné z:*

https://www.lib.cas.cz/casopis_informace/nova-sluzba-knav-demand-driven-acquisition/

Duha: informace o knihách a knihovnách z Moravy. Roč. 32, 2018, zvláštní číslo 5 Současné překlady zahraničních literatur. 56 s. ISSN 0862-1985. Dostupné z:

https://duha.mzk.cz/sites/duha.mzk.cz/files/souboryredakce/Duha_2018_V_sazba_06_online.pdf.

MACHKOVÁ, Zdenka. *Projekt Cizojazyčná literatura. Duha: Informace o knihách a knihovnách z Moravy [online]. 2017, 31(1) [cit. 2020-01-30]. ISSN 1804-4255. Dostupné z:*

<http://duha.mzk.cz/clanky/projekt-cizojazycna-literatura>.